

Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Komentarz

Część I. Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Komentarz

**Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r.
o działalności pożytku publicznego
i o wolontariacie**

(t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1057)

Dział I. Przepisy ogólne

W dziale I określono przedmiot regulacji oraz podstawowe definicje, w tym definicję działalności pożytku publicznego. Wskazano również podmioty, jakie mogą prowadzić działalność pożytku publicznego, oraz formy współpracy między podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego a organami administracji publicznej. W dziale I znalazły się również przepisy dotyczące zasad udzielania informacji publicznej przez podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego. Regulacją szczególną, która odnosi się do bardzo wąskiej sfery zadań publicznych, jest przepis dotyczący opieki nad Polonią i Polakami za granicą.

Art. 1. [Zakres przedmiotowy ustawy]

1. Ustawa reguluje zasady:

- 1) prowadzenia działalności pożytku publicznego przez organizacje pozarządowe w sferze zadań publicznych, współpracy organów administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi oraz współpracy, o której mowa w art. 4d;
- 2) uzyskiwania przez organizacje pozarządowe statusu organizacji pożytku publicznego oraz funkcjonowania organizacji pożytku publicznego;
- 3) sprawowania nadzoru nad prowadzeniem działalności pożytku publicznego;
- 4) tworzenia i funkcjonowania rad działalności pożytku publicznego.

2. Ustawa reguluje również warunki wykonywania świadczeń przez wolontariuszy oraz korzystania z tych świadczeń.

Powiązania z innymi przepisami:

- art. 1 DziałKultU,
- art. 1 DziałLeczU,
- art. 1 NIWU,
- art. 1 PomSpołU,
- art. 1 RewitalizacjaU.

I. Wprowadzenie

1. Art. 1 PożPubWolontU określa jej zakres przedmiotowy. Literalne brzmienie przepisu sugeruje, że w zakresie prowadzenia działalności pożytku publicznego PożPubWolontU dotyczy jedynie **organizacji pozarządowych**. W rzeczywistości jednak jej zakres jest szerszy i obejmuje również **inne typy podmiotów** (patrz komentarz do art. 3). Już w tym miejscu należy zasygnalizować **różnicę pomiędzy prowadzeniem działalności pożytku publicznego a posiadaniem przez daną organizację statusu organizacji pożytku publicznego (OPP)**. W powszechnej świadomości pojęcia te są często mylone.

Ważne

Po pierwsze, nie trzeba mieć statusu OPP, żeby prowadzić działalność pożytku publicznego. Po drugie, nie każda organizacja, która prowadzi działalność pożytku publicznego spełnia warunki do uzyskania statusu OPP. Po trzecie, posiadanie statusu OPP pozwala na uzyskanie pewnych przywilejów i korzyści (np. o charakterze fiskalnym) nieprzysługujących organizacjom, które takiego statusu nie posiadają.

Informacje na temat uzyskiwania statusu OPP i funkcjonowania OPP znajdują się w komentarzu od artykułów rozdziału 3 w dziale II.

II. Ustawy powiązane z PożPubWolontU

2. Ustawą bezpośrednio powiązaną z PożPubWolontU jest NIWU. **Narodowy Instytut Wolności** jest agencją wykonawczą. Jego zadaniem jest wspierania rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, a także działalności pożytku publicznego i wolontariatu.

Ponadto PożPubWolontU należy czytać i interpretować w połączeniu:

- 1) z aktami prawnymi, które regulują status prawny różnych organizacji prowadzących działalność pożytku publicznego, np. PrStow, FundU, PartieU, SpółSocjU (zob. komentarz do art. 3),
- 2) z aktami prawnymi regulującymi określone obszary pożytku publicznego, np. PomSpołU, DziałKultU, DziałLeczU, RewitalizacjaU (zob. komentarz do art. 4).

III. Zakres przedmiotowy ustawy

3. Przepisy PożPubWolontU w sposób kompleksowy regulują kwestie nadzoru nad organizacjami pożytku publicznego w zakresie dotyczącym prowadzenia działalności pożytku publicznego. W przypadku organizacji, o których mowa w art. 3 PożPubWolontU, ale które nie posiadają statusu OPP, nadzór i kontrola sprawowane są na standardowych zasadach, wynikających z przepisów ogólnych (np. przepisów podatkowych) lub z przepisów regulujących zasady funkcjonowania poszczególnych typów podmiotów wykonujących działalność pożytku publicznego (np. PrStow). Przepisem o charakterze nadzorczym, obejmującym podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, jest art. 9a ust. 1a–1b PożPubWolontU, który określa tryb postępowania organu nadzoru w przypadku stwierdzenia, że podmiot prowadzi niezarejestrowaną działalność gospodarczą.

4. Informacje w zakresie tworzenia i funkcjonowania rad działalności pożytku publicznego znajdują się w komentarzu do rozdziału 6 w dziale II. W tym miejscu warto tylko zasygnalizować, że na przestrzeni kilkunastu lat obowiązywania PożPubWolontU rozrosła się **sieć podmiotów i ciał o charakterze doradczym, których zadania pozostają w bezpośrednim związku z rozwojem sektora pozarządowego**. Nie są one wymienione w art. 1 PożPubWolontU, ale **zasady ich działania reguluje ta ustawa**. Przykładem takiego ciała jest **Rada Dialogu z Młodym Pokoleniem**.

5. Wykonywanie świadczeń przez wolontariuszy jest uregulowane w dziale III PożPubWolontU, przy czym trzeba mieć na względzie, że przepisy szczególne częstokroć w sposób odmienny określają prawa i obowiązki wolontariuszy albo wskazują na konieczność spełnienia dodatkowych wymagań, które nie wynikają z PożPubWolontU.

Art. 1a. [Zadania i charakter Komitetu]

Komitet do spraw Pożytku Publicznego, zwany dalej „Komitetem”, jest organem administracji rządowej właściwym w sprawach pożytku publicznego i wolontaria-

tu, w tym programowania, koordynowania i organizowania współpracy organów administracji publicznej i podmiotów działających w sferze pożytku publicznego.

Powiązania z innymi przepisami:

- art. 54 NIWU.

I. Komitet ds. Pożytku Publicznego

1. Komitet ds. Pożytku Publicznego został utworzony art. 54 NIWU. Jak wskazano w uzasadnieniu do projektu ustawy, „działalność pożytku publicznego ma horyzontalny charakter i jest związana z wieloma obszarami, którymi zajmują się poszczególne resorty. Istnienie Komitetu umożliwi uwzględnianie punktów widzenia i doświadczeń wielu resortów w przygotowywaniu programów wspierania rozwoju społeczeństwa obywatelskiego oraz opracowywaniu i opiniowaniu projektów aktów prawnych w zakresie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego. Umożliwi też partnerską współpracę przy koordynowaniu i monitorowaniu współpracy administracji rządowej z sektorem organizacji pozarządowych oraz innych zorganizowanych form społeczeństwa obywatelskiego i wytworzenie wspólnych standardów tej współpracy” (Druk Sejmowy Nr 1713, Sejm VIII kadencji).

Wspomniana nowelizacja nie miała wyłącznie kosmetycznego charakteru. Jej skutkiem była **zmiana organu właściwego do prowadzenia – na poziomie rządowym – spraw związanych z pożytkiem publicznym**. Kompetencje w tym zakresie przeszły z ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego na **Komitet ds. Pożytku Publicznego oraz jego przewodniczącego**.

Szersze informacje na ten temat znajdują się w komentarzu do rozdziału 4a w dziale II.

Art. 2. [Definicje ustawowe]

Ilekoć w ustawie jest mowa o:

- 1) **dotacji** – rozumie się przez to dotację w rozumieniu art. 127 ust. 1 pkt 1 lit. e oraz art. 221 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 2077, z późn. zm.);
- 2) **„środkach publicznych”** – rozumie się przez to środki publiczne, o których mowa w ustawie o finansach publicznych, przeznaczone na wydatki publiczne w rozumieniu tej ustawy;
- 3) **wolontariuszu** – rozumie się przez to osobę fizyczną, która ochotniczo i bez wynagrodzenia wykonuje świadczenia na zasadach określonych w ustawie;
- 4) **inicjatywie lokalnej** – rozumie się przez to formę współpracy jednostek samorządu terytorialnego z ich mieszkańcami, w celu wspólnego realizowania zadania publicznego na rzecz społeczności lokalnej;
- 5) **operatorze projektu** – rozumie się przez to organizację pozarządową lub podmiot wymieniony w art. 3 ust. 3, którym organ administracji publicznej zleca

realizację zadania publicznego w sferze, o której mowa w art. 4, w sposób, o którym mowa w art. 16a;

- 6) realizatorze projektu – rozumie się przez to organizację pozarządową lub podmiot wymieniony w art. 3 ust. 3, którym operator projektu zleca wykonanie projektu;
- 7) projekcie – rozumie się przez to zadanie publiczne w sferze, o której mowa w art. 4, realizowane przez realizatora projektu w sposób, o którym mowa w art. 16a;
- 8) Narodowym Instytucie – rozumie się przez to Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, o którym mowa w art. 1 ustawy z dnia 15 września 2017 r. o Narodowym Instytucie Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1813);
- 9) Dyrektorem Narodowego Instytutu – rozumie się przez to Dyrektora, o którym mowa w art. 4 pkt 1 ustawy z dnia 15 września 2017 r. o Narodowym Instytucie Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego.

Powiązania z innymi przepisami:

- art. 5, 127, 221 FinPubU,
- art. 1, 4, 8, 24 NIWU,
- art. 19b, 42–50 PożPubWolontU.

I. Dotacja

1. Zgodnie z art. 127 ust. 1 pkt 3 FinPubU **dotacje celowe** są to **środki przeznaczone na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji organizacjom pozarządowym**. Zgodnie z art. 221 ust. 1 FinPubU podmioty niezaliczane do sektora finansów publicznych i niedziałające w celu osiągnięcia zysku mogą otrzymywać z budżetu JST dotacje celowe na cele publiczne, związane z realizacją zadań tej jednostki, a także na dofinansowanie inwestycji związanych z realizacją tych zadań.

Orzecznictwo

Każda dotacja (...) ma służyć finansowaniu lub dofinansowaniu realizacji zadań publicznych, a więc zadania które istnieje w dacie przyznania prawa do jego finansowania lub jego dofinansowania. Tym samym dopiero po przyznaniu prawa do dotacji można mówić o realizacji zadania publicznego (...) Dotacja to wydatek redystrybucyjny, na coś przyszłego, a wyraźnie odstępstwa jeśli je dopuścić muszą wynikać z przepisów ustawy (...) W praktyce finansowej zawierane są umowy o dotacje celowe, w ramach których przyznana dotacja nie jest wypłacana beneficjentowi niezwłocznie po zawarciu umowy celem pokrycia z niej przyszłych wydatków, ale beneficjent finansuje zadanie ze środków własnych, po czym otrzymuje gwarantowane umową środki dotacji refinansującej uprzednio dokonane płatności. Takie refinansowanie otrzymywane jest jednak na zadanie publiczne (cel), którego realizacją dokonywała

się w warunkach posiadania już przez wykonawcę prawa do otrzymania (wypłaty) dotacji (wyr. NSA z 14.11.2016 r., II GSK 954/15, Legalis).

Reasumując, nie można przekazać dotacji na realizację zadań, które zostały wykonane przez dany podmiot przed zawarciem umowy, której przedmiotem jest zlecenie zadania. Dotacja może być przeznaczona tylko na finansowanie lub dofinansowanie zadań, które zostały zlecone. Przed zawarciem umowy nie możemy mówić o zleceniu.

II. Środki publiczne

2. W art. 5 FinPubU zawarto nie tyle definicję, co katalog środków publicznych. Pojęcie „wydatki publiczne” wprost nie zostało zdefiniowane w FinPubU.

Z ekonomicznego punktu widzenia sens wydatków publicznych polega na tym, że w ich wyniku następuje wykorzystanie części PKB na cele związane z zaspokajaniem zbiorowych potrzeb społecznych oraz cele wyznaczone w polityce społecznej i gospodarczej państwa. Natomiast pod względem prawnym wydatki publiczne odzwierciedlają realizację funkcji, celów i zadań władz publicznych wynikających z przepisów prawa i programów polityki oraz planów finansowych sektora finansów publicznych [C. Kosikowski, Art. 6, (w:) Ustawa o finansach publicznych. Komentarz, Lex/el 2020].

W PożPubWolontU zwrot „środki publiczne” pojawia się w kontekście zlecenia realizacji zadań pożytku publicznego. W ogłoszeniu otwartego konkursu ofert należy podać m.in. wysokości środków publicznych przeznaczonych na realizację tego zadania. W ogłoszeniu wyników konkursu należy natomiast wskazać wysokość przyznanych środków publicznych. Prawidłowość wykorzystania środków publicznych otrzymanych na realizację zadania jest przedmiotem kontroli i oceny realizacji zadania publicznego. Ponieważ finansowanie zadań zleconych w trybie PożPubWolontU odbywa się poprzez przekazanie dotacji, w praktyce – po zawarciu umowy – przez środki publiczne należy rozumieć dotację.

III. Wolontariusze

3. **Wolontariuszem** może być tylko **osoba fizyczna**. Zatem wolontariuszem nie może być ani osoba prawna, ani inna jednostka organizacyjna. Sama PożPubWolontU nie wprowadza cenzusu wieku ani konieczności posiadania pełnej zdolności do czynności prawnych przez wolontariusza. Takie ograniczenia mogą jednak wynikać z przepisów szczególnych albo z charakteru świadczeń wolontariusza.

Wolontariat nie może mieć charakteru przymusowego, lecz ochotniczy. Ochotnik to osoba zgłaszająca się dobrowolnie do udziału w czymś [sjp.pwn.pl/sjp/ochotnik;2492473.html, (dostęp: 4.11.2020 r.)]. Świadczenie ma być wykonane bez wynagrodzenia (innymi słowy – nieodpłatnie). Dla porządku dodam, że pojęcie wolontariusza zdefiniowano również w CudzU, zgodnie z którą wolontariusz to cudzoziemiec, który ochotniczo i bez

wynagrodzenia, z wyjątkiem zwrotu kosztów lub kieszonkowego, wykonuje świadczenia w ramach udziału w programie wolontariatu europejskiego (art. 3 ust. 22a CudzU).

Szczegółowe informacje o wolontariacie znajdują się w komentarzu do art. 42–50.

IV. Inicjatywa lokalna

4. Inicjatywa lokalna to jeden z instrumentów współpracy JST z mieszkańcami tej jednostki. Jej celem jest realizacja zadania publicznego, które powinno odbywać się wspólnie, czyli przy zaangażowaniu zarówno samorządów, jak i mieszkańców, a samo zadanie publiczne na służyć społeczności lokalnej. Szerzej inicjatywa lokalna omówiona została w komentarzu do art. 19b.

V. Operatorzy projektu

5. Operatorami projektu mogą być organizacje pozarządowe oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 PożPubWolontU (dalej zwane „podmiotami pożytku publicznego”), z wyłączeniem organizacji wymienionych w art. 3 ust. 4 PożPubWolontU (tj. partii politycznych, europejskich partii politycznych, związków zawodowych, organizacji pracodawców, samorządów zawodowych, fundacji utworzonych przez partie polityczne oraz europejskich fundacji politycznych). Operator projektu realizuje zadanie publiczne z wykorzystaniem tzw. **regrantingu**, który polega na tym, że operator projektu (sam wybrany przez organ administracji publicznej w trybie z PożPubWolontU) przekazuje innym podmiotom pożytku publicznego (realizatorom projektu) granty. W uzasadnieniu do projektu ZmPożPubWolontU15, którym wprowadzono przepisy dotyczące regrantingu, wskazano, że „stosowanie przedmiotowego sposobu zlecania zadań publicznych niesie ze sobą wiele korzyści nie tylko dla organizacji pozarządowych ale także dla organów administracji publicznej. Po pierwsze, przekazanie przez organ dotacji organizacji (operatorowi projektu) w celu dalszego jej przekazania pomiędzy inne organizacje (realizatorów projektów) realizujących poszczególne zadania publiczne zwolni organ z obowiązku rozpatrywania, w ramach ogłoszonego konkursu, składanych ofert oraz zawierania umów na realizację poszczególnych projektów. Po drugie, ze strony organizacji pozarządowych, w szczególności realizatorów projektów, spowoduje odformalizowanie całej procedury ubiegania się o środki na realizowane przez nie zadania publiczne. Z uwagi na fakt, że przekazane dalej przez operatora projektu środki nie posiadają już statusu środków publicznych proces ubiegania się o nie oraz rozliczanie się z ich wydatkowania będzie dużo mniej skomplikowany” (druk Nr 3386, Sejm VII kadencji).

VI. Operatorzy projektu

6. Realizatorem projektu jest podmiot pożytku publicznego, któremu operator projektu zlecił wykonanie projektu z wykorzystaniem regrantingu. Sam projekt musi

dotyczyć realizacji zadania publicznego w sferze zadań publicznych wskazanej w art. 4 PożPubWolontU.

VII. Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego

7. Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego jest agencją wykonawczą i instytucją właściwą ds. wspierania rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i działalności pożytku publicznego. Do głównych zadań Instytutu należy **realizacja działań na rzecz wspierania rozwoju wspólnoty obywatelskiej i społeczeństwa obywatelskiego**, w szczególności przez zwiększanie instytucjonalnej sprawności organizacji pozarządowych oraz innych zorganizowanych form społeczeństwa obywatelskiego, ich niezależności oraz profesjonalizmu, przy jednoczesnym zachowaniu ich obywatelskiego charakteru. Do zadań Narodowego Instytutu należy również **wzmacnianie potencjału organizacji pozarządowych oraz innych zorganizowanych form społeczeństwa obywatelskiego**, w szczególności przez wspieranie pozyskiwania przez nie środków pozabudżetowych na działalność, której celem jest wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego oraz wspieranie rozwoju kadr, ze szczególnym uwzględnieniem wolontariuszy i społeczników.

9. Dyrektor Narodowego Instytutu to organ Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego powoływany przez Przewodniczącego Komitetu na pięcioletnią kadencję. Dyrektor kieruje działalnością Narodowego Instytutu, w szczególności podejmuje decyzje we wszystkich sprawach niezastrzeżonych dla Rady. Dyrektor jest uprawniony do samodzielnego dokonywania czynności prawnych w imieniu Narodowego Instytutu i reprezentuje go na zewnątrz.

Art. 3. [Działalność pożytku publicznego; organizacje pozarządowe]

1. Działalnością pożytku publicznego jest działalność społecznie użyteczna, prowadzona przez organizacje pozarządowe w sferze zadań publicznych określonych w ustawie.

2. Organizacjami pozarządowymi są:

- 1) niebędące jednostkami sektora finansów publicznych w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych lub przedsiębiorstwami, instytutami badawczymi, bankami i spółkami prawa handlowego będącymi państwowymi lub samorządowymi osobami prawnymi,**
- 2) niedziałające w celu osiągnięcia zysku**
– osoby prawne lub jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, w tym fundacje i stowarzyszenia, z zastrzeżeniem ust. 4.

3. Działalność pożytku publicznego może być prowadzona także przez:

- 1) osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego;
- 2) stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego;
- 3) spółdzielnie socjalne;
- 4) spółki akcyjne i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz kluby sportowe będące spółkami działającymi na podstawie przepisów ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (Dz. U. z 2018 r. poz. 1263 i 1669), które nie działają w celu osiągnięcia zysku oraz przeznaczają całość dochodu na realizację celów statutowych oraz nie przeznaczają zysku do podziału między swoich udziałowców, akcjonariuszy i pracowników.

3a. Przepisów art. 19b–41i nie stosuje się do spółdzielni socjalnych.

4. Przepisów działu II nie stosuje się do:

- 1) partii politycznych;
- 1a) europejskich partii politycznych;
- 2) związków zawodowych i organizacji pracodawców;
- 3) samorządów zawodowych;
- 4) (*uchylony*);
- 5) fundacji utworzonych przez partie polityczne;
- 5a) europejskich fundacji politycznych;
- 6) (*uchylony*).

5. Przepisów rozdziału 2 działu II nie stosuje się do zlecenia realizacji zadań w zakresie opieki nad Polonią i Polakami za granicą finansowanych ze środków budżetu państwa w części, której dysponentem jest Szef Kancelarii Senatu.

6. (*uchylony*).

Powiązania w innych przepisami:

- art. 5, 6 GminyWyznŻydU,
- art. 9 FinPubU,
- art. 6–10 KościołKatU,
- art. 3 KościołE-RU,
- art. 45–46 OchrKonkurU,
- art. 1–3, 8, 10 PCK,
- art. 4 PożPubWolontU,
- art. 2, 4 SpółSocjU.

I. Działalność pożytku publicznego

1. Aby dana działalność została uznana za **działalność pożytku publicznego**, musi spełniać następujące warunki:

- 1) być działalnością **społecznie użyteczną**;
- 2) **być prowadzona w sferze zadań wymienionych w art. 4 PożPubWolontU**;
- 3) być prowadzona przez **podmiot należący do jednej z wybranych kategorii**:
 - a) organizacje pozarządowe,
 - b) osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie KościółKatU oraz przepisów o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych (m.in. GminyWyznŻydU, MuzZwRelU, KościółPAKPU, KościółE-RU) oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego,
 - c) stowarzyszenia JST,
 - d) spółdzielnie socjalne,
 - e) spółki akcyjne i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz kluby sportowe będące spółkami działającymi na podstawie przepisów ustawy o sporcie, które nie działają w celu osiągnięcia zysku oraz przeznaczają całość dochodu na realizację celów statutowych oraz nie przeznaczają zysku do podziału między swoich udziałowców, akcjonariuszy i pracowników.

Na potrzeby niniejszej publikacji podmioty te będą nazywane „**podmiotami pożytku publicznego**”.

2. Powyższe organizacje można podzielić na cztery kategorie:

- 1) podmioty posiadające status OPP), z czym wiążą się z jednej strony obowiązki, a z drugiej – przywileje, zwłaszcza na gruncie prawa podatkowego;
- 2) podmioty pożytku publicznego, które nie posiadają statusu OPP, ale mogą prowadzić działalność pożytku publicznego na zasadach określonych w PożPubWolontU, w tym starać się o dotacje z tytułu zlecenia realizacji zadań publicznych czy pośredniczyć w składaniu wniosków w ramach inicjatywy lokalnej. Podmioty te mogą również korzystać ze świadczeń wolontariackich. Należące do tej grupy stowarzyszenia JST nie mogą uzyskać statusu OPP;
- 3) spółdzielnie socjalne, które nie posiadają i nie mogą starać się o przyznanie statusu OPP, mogą jednak prowadzić działalność pożytku publicznego na zasadach określonych w PożPubWolontU, w tym starać się o prowadzenie tej działalności na podstawie zlecenia realizacji zadań publicznych, mogą również korzystać z świadczeń wolontariuszy, ale nie mogą składać wniosków w ramach inicjatywy lokalnej;
- 4) podmioty, które formalnie mieszczą się w definicji organizacji pozarządowych, ale w odniesieniu do których nie stosuje się przepisów działu II PożPubWolontU (oznacza to, że do tych organizacji w szczególności nie mają zastosowania przepisy dotyczące nieodpłatnej i odpłatnej działalności pożytku publicznego, organizacje te nie mogą starać się o zlecenie realizacji zadań publicznych na zasadach wynikających z PożPubWolontU, nie mogą starać się o przyznanie im statusu OPP). Mogą jednak

korzystać z pracy wolontariuszy. Do tej kategorii należą partie polityczne, europejskie partie polityczne, związki zawodowe, organizacje pracodawców, samorządy zawodowe, fundacje utworzone przez partie polityczne oraz europejskie fundacje polityczne.

II. Organizacje pozarządowe

3. Organizacje pozarządowe zostały zdefiniowane wprost w art. 3 PożPubWolontU. Aby daną organizację uznać za organizację pozarządową w rozumieniu PożPubWolontU musi ona spełniać kilka warunków:

- 1) **organizacja nie może działać w celu osiągnięcia zysku.** W praktyce dopuszczalna jest jednak sytuacja, w której dana organizacja prowadzi zarówno działalność pożytku publicznego, jak i działalność gospodarczą – z istotny rzeczy mającą charakter zarobkowy. Zarówno PożPubWolontU, jak i przepisy innych ustaw dopuszczają taką możliwość. Przykładowo stowarzyszenie może prowadzić działalność gospodarczą z zastrzeżeniem, że dochód z tej działalności ma służyć realizacji celów statutowych i nie może być przeznaczony do podziału pomiędzy jego członków (art. 34 PrStow). Reasumując, niedziałanie w celu osiągnięcia zysków należy rozumieć w ten sposób, że dochody, jakie organizacja pozyskała z działalności zarobkowej, nie mogą być rozdzielane pomiędzy członków lub założycieli tej organizacji. Środki te są przeznaczone na działalność statutową;
- 2) **organizacja nie może być jednostką sektora finansów publicznych.** Jednostki sektora finansów publicznych zostały wymienione w art. 9 FinPubU. Należą do nich:
 - a) organy władzy publicznej, w tym organy administracji rządowej, organy kontroli państwowej i ochrony prawa oraz sądy i trybunały,
 - b) JST oraz ich związki,
 - c) związki metropolitalne,
 - d) jednostki budżetowe,
 - e) samorządowe zakłady budżetowe,
 - f) agencje wykonawcze,
 - g) instytucje gospodarki budżetowej,
 - h) państwowe fundusze celowe,
 - i) ZUS i zarządzane przez niego fundusze oraz KRUS i fundusze zarządzane przez Prezesa KRUS,
 - j) NFZ,
 - k) samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej,
 - l) uczelnie publiczne,
 - m) PAN i tworzone przez nią jednostki organizacyjne,
 - n) państwowe i samorządowe instytucje kultury,
 - o) inne państwowe lub samorządowe osoby prawne utworzone na podstawie odrębnych ustaw w celu wykonywania zadań publicznych, z wyłączeniem przedsiębiorstw, instytutów badawczych, instytutów działających w ramach Sieci Badawczej Łukasiewicz, banków oraz spółek prawa handlowego.

Do kategorii organizacji pozarządowych **nie mogą być zaliczane** przedsiębiorstwa, instytuty badawcze, banki, spółki prawa handlowego będącą państwową lub samorządową osobą prawną;

3) **organizacja nie może być jednym z podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 PożPubWolontU.**

Przykład

Stowarzyszenie JST działa na podstawie PrStow. Nie jest jednostką sektora finansów publicznych i nie działa dla zysku. Nie jest jednak organizacją pozarządową z uwagi na fakt, że stowarzyszenia JST zostały wymienione w art. 3 ust. 3 PożPubWolontU w kategorii podmiotów, które obok organizacji pozarządowych mogą prowadzić działalność pożytku publicznego. W konsekwencji organizacja taka nie może np. starać się o uzyskanie statusu OPP.

III. Inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego

4. Działalność pożytku publicznego mogą również prowadzić kościelne osoby prawne i jednostki organizacyjne. Tę kwestię regulują przepisy odrębnych ustaw.

Przykład

Najbardziej rozbudowaną strukturę organizacyjną spośród związków wyznaniowych w Polsce ma obecnie **Kościół katolicki**. Zgodnie z art. 6–9 KościółKatU **do kościelnych osób prawnych należą:**

- 1) Konferencja Episkopatu Polski,
- 2) metropolie,
- 3) archidiecezje,
- 4) diecezje,
- 5) administratury apostolskie,
- 6) parafie,
- 7) kościoły rektoralne,
- 8) Caritas Polska,
- 9) Caritas diecezji,
- 10) Papieskie Dzieła Misyjne,
- 11) Ordynariat Polowy,
- 12) kapituły,
- 13) parafie personalne,
- 14) Konferencja Wyższych Przełożonych Zakonów Męskich w Polsce,
- 15) Konferencja Wyższych Przełożonych Zakonnych Żeńskich w Polsce,
- 16) instytuty życia konsekrowanego (instytuty zakonne i instytuty świeckie),
- 17) stowarzyszenia życia apostolskiego,
- 18) prowincje zakonów,
- 19) opactwa,
- 20) klasztory niezależne,

[Przejdź do księgarni →](#)

ksiegarnia.beck.pl